

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้จะกล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย สมมติฐานของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คุณภาพของเครื่องมือวิจัย วิธีดำเนินการเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล อภิปรายผล และ ข้อเสนอแนะ ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมของครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ในทัศนะของครูและผู้บริหารโรงเรียน ในเขตการศึกษา 2 จำแนกตามสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กรมสามัญศึกษา และ กรมอาชีวศึกษา
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมของครูทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านรอบรู้ สอนดี ด้านมีคุณธรรม จรรยาบรรณ และด้านมุ่งมั่นพัฒนา ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ในทัศนะของครูและผู้บริหารโรงเรียน ในเขตการศึกษา 2 จำแนกตามสังกัด คือ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กรมสามัญศึกษา และ กรมอาชีวศึกษา
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมของครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านรอบรู้ สอนดี ด้านมีคุณธรรม จรรยาบรรณ และ ด้านมุ่งมั่นพัฒนา ในทัศนะของครูและผู้บริหารโรงเรียน ในเขตการศึกษา 2
4. เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการปรับปรุงและพัฒนา วิชาชีพครู ตามทัศนะของครูและผู้บริหารโรงเรียน ในเขตการศึกษา 2

สมมติฐานของการวิจัย

1. พฤติกรรมของครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูในทัศนะของครูและ

ผู้บริหารโรงเรียน ในเขตการศึกษา 2 อยู่ในระดับปานกลาง

2. พฤติกรรมของครูทั้ง 3 ด้านตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูในทัศนะของครูและผู้บริหารโรงเรียน ในเขตการศึกษา 2 จำแนกตามสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กรมสามัญศึกษา และกรมอาชีวศึกษา แตกต่างกัน

3. มีความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมของครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูในด้านรอบรู้ สอนดี ด้านมีคุณธรรม จรรยาบรรณ และด้านมุ่งมั่นพัฒนาในทัศนะของครูและผู้บริหารโรงเรียน ในเขตการศึกษา 2 โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวมีทิศทางเป็นบวก

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตของเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเฉพาะพฤติกรรมของครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ในทัศนะของครูและผู้บริหารโรงเรียน ในเขตการศึกษา 2 และพฤติกรรมของครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูนั้น ศึกษาจากคุณลักษณะดังต่อไปนี้ หมวดที่ 1 รอบรู้สอนดี หมวดที่ 2 มีคุณธรรม จรรยาบรรณ หมวดที่ 3 มุ่งมั่นพัฒนา

2. กลุ่มตัวอย่างและตัวแปร

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นครูและผู้บริหารโรงเรียน ในเขตการศึกษา 2 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และกรมสามัญศึกษา ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มหลายขั้นตอน ส่วนสังกัดกรมอาชีวศึกษา ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นจำนวน 1,018 คน เป็นครูผู้สอน 823 คน และผู้บริหารโรงเรียน 195 คน

ตัวแปรที่ศึกษาแบ่งวิเคราะห์ตามสังกัด ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กรมสามัญศึกษา และกรมอาชีวศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม 108 ข้อ แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบ มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check-List) จำนวน 5 ข้อ ข้อ 1 ถึงข้อ 5

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) และยึดเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา จำนวน 101 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด ตามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการปรับปรุงและพัฒนาเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู

คุณภาพของเครื่องมือ

นำเครื่องมือให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่านตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา แล้วนำไปทดลองกับครูและผู้บริหารโรงเรียน โรงเรียนบ้านบุเกะคละ โรงเรียนบ้านนิบงพัฒนา โรงเรียนบ้านเปาะเส้ง โรงเรียนบ้านจือนือแร โรงเรียนบ้านไร่ตะวันตก โรงเรียนอนุบาลยะลา โรงเรียนบ้านบาโงยบาแค โรงเรียนบ้านพงฮือไร อำเภอเมือง จังหวัดยะลา จำนวน 54 คน นำผลการตอบแบบสอบถามมาคำนวณหาความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ได้ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับมีค่าความเชื่อมั่น 0.9812

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามให้หน่วยงานทางการศึกษด้วยตนเอง และบางส่วนส่งทางไปรษณีย์ โดยมีหนังสือขอความร่วมมือตอบแบบสอบถามจาก

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

2. ติดตามผลการเก็บรวบรวมแบบสอบถามกลับคืนด้วยตนเอง และบางส่วนรับทางไปรษณีย์ หลังจากนั้น ทำหนังสือทวงแบบสอบถามที่ไม่ได้รับคืนตามเวลาที่กำหนด เพื่อให้ได้แบบสอบถามตามที่ต้องการ

3. รวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาดำเนินการตามขั้นตอนของการวิจัย แบบสอบถามทั้งหมด 1018 ฉบับ ได้รับคืน 927 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 91.02 และเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ 914 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 89.78 เป็นแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ 13 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 1.27

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าร้อยละของจำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน อาวุธ ภูมิภาคการศึกษา ตำแหน่งปัจจุบัน

2. หาค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับพฤติกรรมของครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ในทัศนะของครูและผู้บริหารโรงเรียน ในเขตการศึกษา 2 จำแนกตามสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กรมสามัญศึกษา และกรมอาชีวศึกษา

3. หาค่าทดสอบเอฟ (F-test) จากวิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One way ANOVA) เพื่อเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมของครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ในทัศนะของครูและผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กรมสามัญศึกษา และกรมอาชีวศึกษา ถ้าพบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย จะทำการทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ ด้วยการทดสอบเอฟ (F-test) ตามวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe Method)

4. หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมของครูด้านรอบรู้ สอนดี ด้านมีคุณธรรม จรรยาบรรณ และด้านมุ่งมั่นพัฒนา ในทัศนะของครูและผู้บริหารโรงเรียน ในเขตการศึกษา 2

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ได้ผลสรุปในแต่ละประเด็นดังนี้

1. การวิเคราะห์รายละเอียดเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิง (ร้อยละ 50.90) มากกว่าเพศชาย (ร้อยละ 49.10) มีประสบการณ์ในการทำงาน 10 ปีขึ้นไปมากที่สุด (ร้อยละ 77.60) มีอายุระหว่าง 33-46 ปีมากที่สุด (ร้อยละ 68.90) อายุสูงกว่า 46 ปี น้อยที่สุด (ร้อยละ 16.40) มีวุฒิปริญญาตรีมากที่สุด (ร้อยละ 81.30) และมีวุฒิปริญญาโทหรือสูงกว่าน้อยที่สุด (ร้อยละ 3.20) และเป็นครู-อาจารย์สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติมากที่สุด (ร้อยละ 51.60) และเป็นผู้บริหารสังกัดกรมอาชีวศึกษาน้อยที่สุด (ร้อยละ 2.20)

2. การวิเคราะห์ระดับพฤติกรรมของครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ในทัศนะของครูและผู้บริหารโรงเรียน โดยภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.53$) เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่า พฤติกรรมของครูด้านมีคุณธรรม จรรยาบรรณ และด้านมุ่งมั่นพัฒนา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.88$, $\bar{X} = 3.68$) ส่วนด้านรอบรู้ สอนดี อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.53$) ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวขัดแย้งกับ สมมติฐาน

พิจารณารายละเอียดเป็นรายข้อในแต่ละด้านปรากฏผลดังนี้

2.1 ด้านรอบรู้สอนดี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.53$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ทุกคุณลักษณะอยู่ในระดับปานกลาง เรียงตามลำดับดังนี้ ด้านรอบรู้สถานการณ์บ้านเมืองและความเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ ($\bar{X} = 3.55$) ด้านรอบรู้และความสามารถในวิชาชีพครู ($\bar{X} = 3.53$) และด้านสนับสนุนการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.52$) ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับ สมมติฐาน

2.2 ด้านมีคุณธรรม จรรยาบรรณ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.88$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ทุกคุณลักษณะอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับดังนี้ มีความเป็นประชาธิปไตยในการปฏิบัติงานและการดำรงชีวิต ($\bar{X} = 4.00$) มีความซื่อสัตย์ ($\bar{X} = 3.98$) มีความเมตตา กรุณา ($\bar{X} = 3.96$)

มีความรักและศรัทธาในอาชีพครู ($\bar{X} = 3.91$) มีความขยัน ($\bar{X} = 3.91$)
 มีความอดทน ($\bar{X} = 3.88$) มีความประหยัด ($\bar{X} = 3.84$) มีวินัย ($\bar{X} = 3.83$)
 มีความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 3.74$) ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวขัดแย้งกับสมมติฐาน

2.3 ด้านมุ่งมั่นพัฒนา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.68$)
 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า การพัฒนาตนเองอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.74$)
 การพัฒนาชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.59$) ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าว
 ขัดแย้งกับสมมติฐาน

3. เปรียบเทียบพฤติกรรมของครูทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านรอบรู้ สอนดี
 ด้านมีคุณธรรม จรรยาบรรณ และด้านมุ่งมั่นพัฒนา ในทัศนะของครูและผู้บริหาร
 โรงเรียน ในเขตการศึกษา 2 จำนวนตามสังกัด ได้ผลการวิจัยดังต่อไปนี้

3.1 ด้านรอบรู้ สอนดี พบว่า ระดับพฤติกรรมของครู ในทัศนะ
 ของครูและผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา
 แห่งชาติ สังกัดกรมสามัญศึกษา และสังกัดกรมอาชีวศึกษา ไม่แตกต่างกัน ซึ่ง
 ผลการวิจัยดังกล่าวขัดแย้งกับสมมติฐาน

3.2 ด้านมีคุณธรรม จรรยาบรรณ พบว่า ระดับพฤติกรรมของครู
 ในทัศนะของครูและผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา
 แห่งชาติ สังกัดกรมสามัญศึกษา และสังกัดกรมอาชีวศึกษา แตกต่างกัน
 อย่างมีนัยสำคัญที่ .05 ซึ่งเมื่อทำการทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ พบว่า ระดับ
 พฤติกรรมของครูด้านมีคุณธรรม จรรยาบรรณของครูในทัศนะของครูและผู้บริหาร
 โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ($\bar{X} = 3.93$)
 มากกว่าระดับพฤติกรรมของครูด้านมีคุณธรรม จรรยาบรรณของครูในทัศนะของ
 ครูและผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ($\bar{X} = 3.79$) ส่วนระดับพฤติกรรม
 ของครูด้านมีคุณธรรม จรรยาบรรณของครูในทัศนะของครูและผู้บริหารโรงเรียน
 ต่างสังกัดอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐาน

3.3 ด้านมุ่งมั่นพัฒนา พบว่า ระดับพฤติกรรมของครู ในทัศนะ
 ของครูและผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา
 แห่งชาติ สังกัดกรมสามัญศึกษา และสังกัดกรมอาชีวศึกษา ไม่แตกต่างกัน ซึ่ง

ผลการวิจัยดังกล่าวขัดแย้งกับสมมติฐาน

3.4 โดสภาพรวม พบว่า ระดับพฤติกรรมของครู ในทัศนะของครูและผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สังกัดกรมสามัญศึกษา และสังกัดกรมอาชีวศึกษา ไม่แตกต่างกัน ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวขัดแย้งกับสมมติฐาน

4. พฤติกรรมของครูในทัศนะของครู ด้านรอบรู้ สอนดี กับด้านมีคุณธรรม จรรยาบรรณ มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .001 ด้านรอบรู้ สอนดี กับด้านมุ่งมั่นพัฒนา มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .001 ด้านมีคุณธรรม จรรยาบรรณ กับด้านมุ่งมั่นพัฒนา มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .001

พฤติกรรมของครูในทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ด้านรอบรู้ สอนดี กับด้านมีคุณธรรม จรรยาบรรณ มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .001 ด้านรอบรู้ สอนดี กับด้านมุ่งมั่นพัฒนา มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .001 ด้านมีคุณธรรม จรรยาบรรณ กับด้านมุ่งมั่นพัฒนา มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .001

โดสภาพรวม พฤติกรรมของครู ในทัศนะของครูและผู้บริหารโรงเรียน ด้านรอบรู้สอนดี กับด้านมีคุณธรรม จรรยาบรรณ มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .001 ด้านรอบรู้ สอนดี กับด้านมุ่งมั่นพัฒนา มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .001 ด้านมีคุณธรรม จรรยาบรรณ กับด้านมุ่งมั่นพัฒนา มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .001

5. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครูและผู้บริหารโรงเรียน เกี่ยวกับการปรับปรุงและพัฒนาวิชาชีพครู เรียงตามลำดับความถี่ 10 อันดับแรก เรียงจากมากไปหาน้อยดังนี้

5.1 ให้มีการฝึกอบรมครูประจำการทุกกระชั้น (3-5 ปี) เพื่อ

พัฒนาวิชาชีพครูและความก้าวหน้าของครู

- 5.2 ควรเพิ่มสวัสดิการครูในทุก ๆ ด้านให้สอดคล้องกับสภาวะทางเศรษฐกิจ และดัชนีค่าครองชีพเท่าที่เป็นจริง
- 5.3 ควรหามาตรฐานในการคัดเลือกคนเก่งคนดีมาเป็นครู
- 5.4 ให้มีการออกใบอนุญาตสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพครู
- 5.5 สถาบันผลิตครูควรเข้มงวดเรื่องคุณภาพและมาตรฐานของผู้ศึกษาวิชาชีพครู
- 5.6 จะต้องมีการประเมินพฤติกรรมของครูทุกกระยะ (1-2 ปี)
- 5.7 ควรอบรมคุณธรรมและจริยธรรมให้แก่ครูทุกกระยะ
- 5.8 การใช้ครู ควรให้ครูมีสิทธิและหน้าที่ตามหลักวิชาชีพครู ไม่ควรใช้ครูมาทำงานเกินหน้าที่รับผิดชอบ และนอกเหนือบทบาทในการเรียนการสอน
- 5.9 ควรส่งเสริมการอบรมและการศึกษาคูงานของครูบ้าง
- 5.10 ให้คณะกรรมการข้าราชการครู (ก.ค.) กำหนดคุณสมบัติรับสมัครรับบรรจุครูใหม่ รับเฉพาะผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากสถาบันที่ผ่านหลักสูตรตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู

อภิปรายผล

จากผลสรุปของการวิจัย ผู้วิจัยอภิปรายผลตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เป็นลำดับดังต่อไปนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 พฤติกรรมของครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ในทัศนะของครูและผู้บริหารโรงเรียน ในเขตการศึกษา 2 อยู่ในระดับปานกลาง ผลการวิจัย ปรากฏว่า พฤติกรรมของครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ในทัศนะของครูและผู้บริหารโรงเรียน ในเขตการศึกษา 2 อยู่ในระดับมาก จึงไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1

เมื่อวิเคราะห์ในรายละเอียดในแต่ละด้านเป็นรายข้อ ผลของการวิจัย พบว่า

1.1 ระดับพฤติกรรมด้านรอบรู้ สอนดีของครู ในทัศนะของครูและผู้บริหารโรงเรียน อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาในแต่ละข้อข้อ พบว่า ด้านรอบรู้สถานการณ์บ้านเมืองและความเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จริฎ บัญจันทร์ (2529:ง) ซึ่งได้ทำการวิจัย พบว่า พฤติกรรมของครูในด้านความอากู้อากเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูมีภารกิจมาก ไม่มีงานสอนซึ่งเป็นงานหลัก และงานที่ต้องทำตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน ประกอบกับการสื่อสารและการได้รับข้อมูลสังคมไม่ทันเหตุการณ์ ดังที่ บรรจง ชูสกุลชาติ (2533:10) กล่าวไว้โดยสาระสำคัญว่า หน่วยงานบางหน่วยงานยังให้ข้อมูลเท็จแต่ในทางปฏิบัติ ข้อมูลเท็จเหล่านี้ในบางครั้งก็จำเป็นเพื่อความอยู่รอด และที่ผ่านมาระบบข่าวสารข้อมูลของกระทรวงศึกษาเองก็ยังไม่ดีเท่าที่ควร จึงได้กำหนดเป็นนโยบายไว้ในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 7 (2535-2539) ที่จะจัดระบบสารสนเทศเพื่อการพัฒนาการศึกษา นโยบาย ข้อ 10 เร่งพัฒนาระบบข้อมูล ข่าวสาร และสารสนเทศทางการศึกษาและที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ทั้งของภาครัฐและภาคเอกชน ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ให้สามารถนำไปใช้ในการวางแผนการบริหาร และการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2534 : 33) จากลำดับเหตุผลที่กล่าวมานี้ ทำให้ความสนใจในเรื่องเหล่านี้ของครูอยู่ในระดับปานกลาง

ด้านรอบรู้และความสามารถในวิชาชีพครู อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ผู้ที่เข้าศึกษาในคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ส่วนใหญ่ยังขาดศรัทธาอุดมการณ์และความสามารถพื้นฐานที่จะเป็นครู เนื่องจากเกณฑ์การคัดเลือกนักศึกษาครูยังไม่เหมาะสม (พวงรัตน์ บุญยานุรักษ์. 2532 : 147) ซึ่งมีผลการวิจัยที่สามารถเทียบเคียงกับกรณีที่ได้กล่าว คือ การวิจัยของศูนย์พัฒนาการศึกษาแห่งชาติของประเทศไทย ทบวงมหาวิทยาลัย (2533 : 57) ซึ่งได้ทำการวิจัย พบว่า โดยส่วนรวมครูภาษาไทยและครู

คณิศาสตร์มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู อยู่ในระดับปานกลาง โดยส่วนรวมครูภาษาไทยและครูคณิศาสตร์ได้แสดงทักษะของครู ซึ่งได้แก่ทักษะในการสอนและทักษะในการประเมินผลการเรียน อยู่ในระดับปานกลาง และยังมีผลงานการวิจัยที่ควรได้รับการพิจารณา คือ การวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2533 : 71) ที่ได้วิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า ประสิทธิภาพในการแก้ปัญหาของครู เกี่ยวกับการเรียนการสอนจัดอยู่ในระดับปานกลาง ด้วยเหตุผลเหล่านี้ จึงเชื่อว่า พฤติกรรมของครูด้านรอบรู้และความสามารถในการวิชาชีพครูอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านสนับสนุนการเรียนการสอน อยู่ในระดับปานกลางนั้น ผลการวิจัยครั้งนี้ สอดคล้องกับที่ ประสูร ศรีประสาธน์ (2533 : 55) กล่าวว่าโดยสรุปว่า ครูในโรงเรียนชนบทมีงานมากที่นอกเหนือจากภาระหน้าที่ เมื่อครูเข้าไปเกี่ยวข้อง ทำให้ไม่มีเวลาเพียงพอที่จะให้ความสนใจกับการเรียนการสอน นอกจากนี้ แสง ปิ่นมณี และคณะ (2534 : 3) ได้กล่าวถึงกระบวนการเรียนการสอนของครูส่วนใหญ่ยังเน้นให้ครูเป็นศูนย์กลาง และการวัดผลมิได้ให้ความสำคัญกับการประเมินผลระหว่างการเรียนเท่าที่ควร และจากการศึกษาขององค์การ APEID ได้จัดการประชุมและกลุ่มทำงานเพื่อศึกษาบทบาทของครูในการพัฒนา ชนบทและแนวทางการจัดหลักสูตรฝึกหัดครูที่เหมาะสม (อ้างอิงโดย รัตนา รัชพลเมือง, 2532 : 161) พบว่า ครูกระทำบทบาทหลายประการ เป็นต้นว่า ผู้สื่อสาร (Communicator) ผู้ส่งเสริม (Promotor) นักสร้างชนบท (Rural Reconstruction) นักแก้ปัญหา (Problem Solver) นักจัดการ (Organizer) ผู้ประสาน (Intergrater) ผู้ประสานงาน (Coordinator) จากลำดับเหตุผลที่ได้เสนอมานี้ จึงสรุปได้ว่า ครูมีภาระกิจมาก จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้พฤติกรรมด้านสนับสนุนการเรียนการสอนของครู อยู่ในระดับปานกลาง

1.2 ด้านมีคุณธรรม จรรยาบรรณของครู ในทัศนะของและผู้บริหารโรงเรียน อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายละเอียดเป็นรายข้อพบว่า

1.2.1 ด้านมีความเป็นประชาธิปไตยในการปฏิบัติงานและการดำรงชีวิต อยู่ในระดับมาก ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับการวิจัยของ

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2533 : 13) ที่พบว่าครูระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา มีความเห็นตรงกันว่าพฤติกรรมที่ครูควรมีมากที่สุดที่แสดงถึงพฤติกรรมที่เป็นประชาธิปไตย คือสอนให้เด็กรู้จักหน้าที่และสิทธิ ซ่อมรับและปฏิบัติตามความคิดที่มีเหตุผลเป็นหลัก โดยคิดถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นเกณฑ์ตัดสินใจ โดยให้เหตุผลเป็นหลัก ซ่อมรับฟังความคิดเห็นนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องที่เรียน มีค่านิยมที่เป็นประชาธิปไตย เข้าใจกระบวนการและวิถีทางในการปกครองระบอบประชาธิปไตย รู้หน้าที่และสิทธิตามกฎหมาย ซ่อมรับบทบาทหน้าที่ซึ่งกันและกัน สอนให้รู้จักกิจกรรมตามระบอบประชาธิปไตยและกิจกรรมกลุ่มให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น ซึ่งนัยดังกล่าวนี้สอดคล้องกับการวิจัยของ มารศรี รัตนกันหา (2524 : จ) ที่พบว่า ความคิดเห็นของครูสังคมศึกษา อยู่ในระดับมากเกี่ยวกับการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย การชี้แจงให้นักเรียนและประชาชนเข้าใจกลไกการทำงานของรัฐบาล การเผยแพร่ความรู้ด้านการเขียน การพูด การวิจัยในเรื่องการเป็นสมาชิกที่ดีของท้องถิ่น การให้ข่าวสารของรัฐบาลแก่ประชาชน การกระตุ้นให้นักเรียนและประชาชนรู้จักใช้สิทธิและหน้าที่ในฐานะพลเมืองดี นอกจากนี้จะพิจารณาจากกระบวนการในการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครู ยังสอดคล้องกับวิถีทางแห่งประชาธิปไตยอีกด้วย กล่าวคือ การบริหารงานบุคคลของข้าราชการครู ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู พ.ศ. 2523 กำหนดให้มีคณะกรรมการข้าราชการครู มีการกระจายอำนาจการบริหารบุคคล ทำให้เกิดความคล่องตัวและเป็นไปตามระบบคุณธรรมยิ่งขึ้น และในทำนองเดียวกัน การบริหารการศึกษาตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และมีการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาเป็นไปตามลำดับ คือมีคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัด และมีคณะกรรมการการประถมศึกษาอำเภอ ในคณะกรรมการแต่ละระดับเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการบริหารมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับวิถีทางประชาธิปไตยจากลำดับเหตุผลที่ได้เสนอมา ทำให้เห็นได้ชัดเจนว่าพฤติกรรมด้านความเป็นประชาธิปไตยในการปฏิบัติงานและการดำรงชีวิตของครู อยู่ในระดับมาก

1.2.2 ด้านมีความยุติธรรม อยู่ในระดับมาก ซึ่งผลการวิจัย สอดคล้องกับการวิจัยของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2533 : 13) ที่พบว่า ครูระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษามีความเห็นตรงกันว่าพฤติกรรมที่ครูควรมี มากที่สุด คือ ความยุติธรรมทั้งในการตัดสินผลการเรียนและตัดสินปัญหา และ จากการวิจัยของคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2532 : 47) พบว่าจากการสังเกตพฤติกรรมการสอนของครูประถมศึกษา โดยส่วนรวมที่จัด อยู่ในระดับดีได้แก่ มีการใช้การเสริมแรงทางบวกมากกว่าทางลบมีการแสดง ความรัก ความเป็นมิตร และยิ้มแย้มแจ่มใสมากกว่าการโกรธเกรี้ยววราด หรือแสดงความไม่พอใจ มีการแสดงออกซึ่งความมีเหตุผล เห็นอกเห็นใจ มากกว่าการใช้อำนาจบังคับ ชูเกียรติ ตำหนิหรือลงโทษ และได้มีการเอาใจใส่ ดูแลเด็ก โดยการกระตุ้นให้เกิดความสนใจการเรียน นอกจากนี้ ยังมีการ ช่วยเหลือเด็กเรียนช้าและส่งเสริมเด็กเรียนเก่ง ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้ได้ชี้ให้เห็นว่า ครูเอาใจใส่และปฏิบัติต่อผู้เรียนชนิดที่ช่วยเหลือเป็นอย่างดี จากลำดับ เหตุผลที่ได้เสนอมาจึงสรุปได้ว่า พฤติกรรมด้านมีความยุติธรรมอยู่ในระดับมาก

1.2.3 ด้านมีความเมตตา กรุณา อยู่ในระดับมาก ซึ่ง สอดคล้องกับที่พระเทพวิสุทธิเมธี (พุทธทาสภิกขุ) (2529 : 101) ได้กล่าว สรุปความว่า ครูนั้นจะต้องเพาะเมตตาและปัญญา ปัญญาและเมตตา คือ ความรู้ที่เพียงพอสำหรับจะปฏิบัติหน้าที่ของครู แล้วก็เมตตาที่เพียงพอสำหรับ จะอดกลั้นอดทน ในเมื่อมีสิ่งชนิดนั้นเกิดขึ้นแล้วก็อยู่ได้ด้วยความพอใจที่เรา มีโชคที่ได้มาทำหน้าที่ครู ในทำนองเดียวกันนี้ พินส์ หันนาคินท์ (2524 : 201) ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนไว้ว่า หน้าที่ครูไม่ใช่ เพียงสอนเท่านั้น ยังจะต้องอบรมกล่อมเกลานิรันดร์ใจคอความประพฤติของ นักเรียน และจะต้องสามารถเป็นผู้นำและช่วยเหลือในการกระทำกิจกรรม ต่าง ๆ โดยเหตุนี้ครูจึงต้องรู้จักสร้างความสัมพันธ์ฉันครูกับศิษย์กับนักเรียน กล่าวคือ นักเรียนให้ความเคารพนับถือด้วยความจริงใจ ไม่ใช่เพราะ เกรงกลัวอำนาจอันไม่เป็นธรรมของครู

จากพฤติกรรมของครูในลักษณะดังกล่าวนี้ทำให้เห็นว่าพฤติกรรม ด้านความมีเมตตา กรุณาของครูอยู่ในระดับมาก

1.2.4 ด้านมีความรักและศรัทธาในอาชีพครู อยู่ในระดับมาก ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับการวิจัยของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2533 : 15) ที่พบว่าครูระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษามีความเห็นตรงกันว่าพฤติกรรมที่ครูควรมีมากที่สุดที่แสดงถึงความศรัทธาในอาชีพครู คือ รักที่จะให้ความรู้ และอบรมสั่งสอนศิษย์ ไม่กระทำการใด ๆ ที่จะทำให้เสื่อมเสียเกียรติและชื่อเสียงของอาชีพครู ทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม มีอุดมการณ์ในการทำงาน ขวนขวายหาความรู้ในวิชาชีพครู มีความภูมิใจในอาชีพครู และมีความสุขที่ได้สอน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับศูนย์พัฒนาการศึกษาแห่งชาติของประเทศไทย ทบวงมหาวิทยาลัย (2533 : 62) ที่ได้วิจัยพบว่า ครูประถมศึกษาโดยเฉลี่ยมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู

1.2.5 ด้านมีความขยัน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเพราะว่าการปฏิบัติการสอนของครูนั้นจะต้องมีการเตรียมการสอน เตรียมอุปกรณ์การสอน การวัดผลและประเมินผล การตรวจงานนักเรียน การสอนซ่อมเสริม การปกครองนักเรียน การแนะนำ การติดต่อผู้ปกครองนักเรียน การดูแลความพร้อมของห้องเรียน การคุมแถว กิจกรรมต่าง ๆ หากครูไม่มีความขยัน ก็จะไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ทันเวลา และการทำงานต้องไม่มีคุณภาพ ซึ่งในเรื่องนี้สอดคล้องกับการวิจัยของคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและกรมต่าง ๆ พบว่า ครูประถมมีความขยันในระดับมาก (2532 : 44)

1.2.6 ด้านมีความอดทนอยู่ในระดับมาก ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับการวิจัยของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2533 : 14) ที่พบว่าครูระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษามีความเห็นตรงกันว่าพฤติกรรมที่ครูควรมีมากที่สุดที่แสดงถึงความอดทนเมื่อเกิดอุปสรรคในการสอนคือ อดทน อดกลั้นต่อคำวิพากษ์วิจารณ์ และไม่โกรธง่ายเมื่อถูกนักเรียนรบกวน ซึ่งในเรื่องนี้สอดคล้องกับที่ พระเทพวิสุทธิเมธี (พุทธทาสภิกขุ) (2525 : 100) ได้กล่าวโดยสรุปไว้ว่า ครูก็ต้องรับภาระหน้าที่อันหนัก ฉะนั้น การอดทนในการทำงานเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการจัดการศึกษา จากแนวความคิดดังกล่าว ทำให้เห็นว่าพฤติกรรมด้านมีความอดทนของครูอยู่ในระดับมาก

1.2.7 ด้านมีความประหัต อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะว่า ในสภาพการปฏิบัติงานของครู จะต้องทำกิจกรรมต่าง ๆ มากมายและการทำกิจกรรมนั้นจะต้องใช้จ่ายเงิน วัสดุอุปกรณ์ แต่สิ่งเหล่านี้ในสภาพที่ปฏิบัติงานนั้นมีจำกัด ครูจะต้องใช้จ่ายเงิน วัสดุอุปกรณ์อย่างประหยัดและใช้ให้คุ้มค่างับกิจกรรมทุกกิจกรรม ซึ่งภารกิจการตามหน้าที่การเรียนการสอนของครูมีมาก เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร นอกจากนี้ เสรี ลาซโรจน์ (2531 : 81) ได้ชี้ให้เห็นว่าอาชีพครูมีรายได้จำกัด และถูกปลูกฝังให้เป็นคนมัคน้อย ให้มองหนักไปในด้านมีคุณธรรม หากแต่ความจำเป็นและความต้องการในชีวิตก็มีเช่นกัน ดังนั้น ครูจะต้องมีการวางแผนการใช้จ่ายเงินให้เหมาะสมกับเงินเดือนที่ได้รับ รู้จักประหยัดในการที่จะเลือกซื้อสินค้าที่เหมาะสมและจำเป็นต่อการดำรงชีวิต ประกอบกับครูส่วนใหญ่ยึดมั่นในคุณธรรมสี่ประการตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว กล่าวคือ

1. การรักษาความสัตย์ ความจริงใจต่อตนเองที่จะประพฤติปฏิบัติตนแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์และเป็นธรรม
2. รู้จักข่มใจตนเอง ฝึกตนเองให้ประพฤติปฏิบัติอยู่ในความสัตย์ความดีนั้น
3. การอดทน อดกลั้นและอดออมที่จะไม่ประพฤติล่วงความสัตย์สุจริต ไม่ว่าด้วยเหตุประการใด
4. การรู้จักระวางความชั่ว ความสุจริตและรู้จักสละประโยชน์ส่วนน้อยของตน เพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ของบ้านเมือง

ซึ่งหากวิเคราะห์ตามแนวความคิดนี้แล้วพอสรุปได้ว่าระดับพฤติกรรมของครูด้านมีความประหัต ในทัศนะของครูและผู้บริหารโรงเรียนจึงอยู่ในระดับมาก

1.2.8 ด้านมีวินัย อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะว่าข้าราชการครูมีวินัยโดยเฉพาะสำหรับควบคุมความประพฤติและการปฏิบัติหน้าที่ราชการ วินัยของข้าราชการครูใช้ร่วมกับข้าราชการพลเรือน ซึ่งบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2518 เพื่อป้องกันมิให้กระทำผิดวินัย

ข้าราชการครูต้องรู้จักวินัย และจะต้องประพฤติและปฏิบัติตามบทบัญญัติของวินัย โดยเคร่งครัด และครูยังจะต้องประพฤติและปฏิบัติตามระเบียบคุรุสภาว่าด้วยจรรยาบรรณและวินัยตามระเบียบประเพณีของครู พ.ศ. 2526 อีกด้วย (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา 2532 : 66) สำหรับสถานศึกษาก็ได้กำหนดเป็นนโยบายของสถานศึกษา ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู 2529 : 49) 1. ส่งเสริมการรักษาวินัยของข้าราชการครู ให้ครูมีวินัยในตนเอง 2. ป้องกันไม่ให้ข้าราชการครูกระทำผิดทางวินัย 3. ลดจำนวนข้าราชการครูที่กระทำผิดวินัย และครูเองก็มีความสำนึกในหน้าที่สูงด้วย ซึ่งทำให้พฤติกรรมของครูในด้านมีวินัยในทัศนคติของครูและผู้บริหารโรงเรียนอยู่ในระดับมาก

1.2.9 ด้านมีความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมาก จากการสำรวจสภาพการปฏิบัติงานของครู (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา 2533 : 45) พบว่าลักษณะงานของครูแบ่งเป็น 3 ลักษณะ ดังนี้

1. ลักษณะงานสอนของครู : มี 8 งาน ลักษณะงานสอนที่ครูปฏิบัติมากที่สุดของครูทุกสังกัดทุกระดับการศึกษาเป็นการปฏิบัติการสอนจริง รองลงมาเป็นการตรวจงาน/การบ้าน การปฏิบัติการสอนแทน การสอนซ่อมเสริม และสอบแก้ตัว นอกจากนั้นได้แก่ การเตรียมการสอน งานครูประจำชั้น เตรียมอุปกรณ์การสอน การผลิตสื่อการเรียนการสอน

2. ลักษณะงานสนับสนุนการสอนของครูมี 9 งาน ลักษณะงานสนับสนุนการสอนที่ครูปฏิบัติมากที่สุดของครู คือ งานอนามัย งานโสตทัศนศึกษา งานแนะแนว ห้องสมุด งานธุรการ งานโภชนาการ งานการเงิน-พัสดุ งานทะเบียนวัดผล และงานกิจการนักเรียน

3. ลักษณะงานอื่นของครูมี 7 งาน ลักษณะงานที่ครูปฏิบัติมากที่สุด งานปกครอง รองลงมาเป็นงานบริการชุมชน งานที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานอื่น นอกจากนั้นได้แก่ งานประชุม งานสหกรณ์โรงเรียน งานวางแผนและประเมินโครงการอื่น ๆ

ซึ่งลักษณะงานเหล่านี้จึงทำให้ครูต้องมีความรับผิดชอบอยู่ใน

ระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2532 : 41) ซึ่งสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้ กล่าวคือ การประเมินคุณลักษณะต่าง ๆ ของครูประถมศึกษาในเรื่องความรับผิดชอบต่อนักเรียนที่อยู่ในระดับดีมาก

1.3 ระดับพฤติกรรมด้านมุ่งมั่นพัฒนาของครูในทัศนะของครูและผู้บริหารโรงเรียน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายละเอียดเป็นรายข้อพบว่า

1.3.1 ด้านการพัฒนาตนเอง อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเพราะว่าคุณสมบัติในตัวครูเองที่มีความสามารถในระดับปริญญาตรีเป็นส่วนมาก ประกอบกับสภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนส่วนใหญ่มีการอบรมครูอยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับที่ ภิญญู สาขันธ์ (2532 : 80) ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 4 พบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนส่วนใหญ่มีการดำเนินงานการจัดส่งครูเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับหลักสูตร และพบปะผู้ปกครองนักเรียนเป็นครั้งคราว เพื่อร่วมแก้ปัญหาและสนับสนุนการใช้หลักสูตร นี้เป็นกระบวนการอันหนึ่งที่ส่งเสริมให้ครูได้พัฒนาตนเองมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับที่ สมศักดิ์ คงเทือง (2533 : 22) ได้ทำการวิจัยการศึกษาการจัดกิจกรรมการพัฒนาบุคลากรโรงเรียนมัธยม และพบว่า กิจกรรมการพัฒนาบุคลากร 8 ประการ คือ การประชุมพิเศษ อาจารย์ใหม่ การสัมมนาทางวิชาการ การศึกษาและดูงานนอกสถานที่ การฝึกอบรมหรือประชุมเชิงปฏิบัติการ การส่งเสริมให้มีการศึกษาต่อ การเผยแพร่ข่าวสารทางวิชาการ การสับเปลี่ยนหน้าที่และการพัฒนาจิตใจ กิจกรรมที่จัดทำมากที่สุด คือ การอบรมหรือการประชุมเชิงปฏิบัติการ ส่วนกิจกรรมที่มีผู้ตอบว่าไม่เคยจัด คือ การพัฒนาจิตใจ จากสภาพการบริหารที่มีส่วนช่วยส่งเสริมการพัฒนาตนเองของครู จึงทำให้พฤติกรรมด้านการพัฒนาตนเองของครู อยู่ในระดับมาก

1.3.2 ด้านการพัฒนาชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับการวิจัยของ มารศรี รัตนกันหา (2524 : ๖) ที่ศึกษา

ความคิดเห็นของครูสังคมศึกษาเกี่ยวกับบทบาทในการพัฒนาชุมชน พบว่า
 บทบาทของครูสังคมในการพัฒนาชุมชนทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การศึกษา
 การเมือง อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เป็นเพราะว่า งานโรงเรียนกับการ
 พัฒนาชุมชนมีมาก แต่ภารกิจของครูมีมาก เวลาของครูมีจำกัด ดังจะเห็นได้
 จากข้อเสนอแนะของ ทิพาพร วรรณประภา (2525 : 41) ซึ่งกล่าวได้โดย
 สรุปว่า โรงเรียนกับการพัฒนาชุมชน โดยเฉพาะในด้านสังคมและวัฒนธรรม
 การร่วมมือในการส่งเสริมแนะนำกิจกรรมทางประเพณี วัฒนธรรม ทั้งในและ
 นอกโรงเรียนสร้างค่านิยมที่ถูกต้องแก่เยาวชนและประชาชนในท้องถิ่น เป็น
 ตัวกลางประสานงานในความคิดริเริ่มพัฒนาสังคมในท้องถิ่น นอกจากนี้ สัมพันธ์
 ทองสมัคร (2528 : 7) ได้กล่าวโดยสรุปว่า บทบาทของครูในการพัฒนา
 คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนนั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับนักเรียน ซึ่งต้อง
 อาศัยองค์ประกอบใหญ่ ๆ 3 ประการ คือ วงจรชีวิตของคนในชนบท แนว
 นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต บทบาทของครู
 ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชนบท ได้กล่าวสรุปไว้ กล่าวคือ ให้การศึกษา
 ที่เหมาะสมแก่บุคคลในท้องถิ่น การปลูกฝังด้านคุณธรรม จริยธรรม การเสริมสร้าง
 ค่านิยมที่เหมาะสม การทำนุบำรุงรักษาศิลปวัฒนธรรมไทย การเสริมสร้างความ
 เข้าใจในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย ในด้านการพัฒนาชุมชนนี้ หาก
 วิเคราะห์ถึงสภาพปัญหา ตามที่ ปัญญา ขวนแหล (2530 : 17) ได้ระบุถึง
 ปัญหาและอุปสรรคของการใช้การศึกษาในการพัฒนาชุมชน กล่าวคือ เวลา
 ของครูมีจำกัด การคลุกคลีเกี่ยวข้องกับชาวบ้านมีน้อย ทำให้เกิดช่องว่าง
 ระหว่างกัน ครูมีภารกิจมาก ครูในโรงเรียนไม่ได้อยู่ในชุมชนนั้น จึงไม่มี
 เวลาให้กับชุมชน โดยเฉพาะผู้บริหารโรงเรียนซึ่งเป็นหลักสำคัญในการพัฒนา
 ชี้ออกนอกชุมชนก็ได้ผลน้อย ความไม่ต่อเนื่องของโครงการ พบว่าเปลี่ยนแปลง
 ผู้บริหารโครงการบางอย่างก็หยุดชะงัก ขาดความร่วมมือจากชุมชน โดยเฉพาะ
 ผู้นำชุมชน ขาดแหล่งจำหน่ายผลผลิต ชาวบ้านขายผลผลิตไม่ได้ จึงไม่อยาก
 ผลิตสินค้าขึ้นมา ครูขาดความเป็นปู่พี่น้องบุคคล ขาดความศรัทธาจากชุมชน
 โรงเรียนไม่เป็นศูนย์รวมของชุมชน จากแนวความคิดเหล่านี้และข้อค้นพบที่

กล่าวแล้ว ทำให้เห็นว่าพฤติกรรมด้านการพัฒนาชุมชนของครู อยู่ในระดับ
ปานกลาง

สมมติฐานข้อที่ 2 พฤติกรรมของครู ด้านรอบรู้ สอนดี มีคุณธรรม
จรรยาบรรณ และมุ่งมั่นพัฒนา ในทัศนะของครูและผู้บริหารโรงเรียน จำแนก
ตามสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กรมสามัญศึกษา
และกรมอาชีวศึกษา แตกต่างกัน

ผลการวิจัยปรากฏว่า พฤติกรรมของครู ด้านรอบรู้ สอนดี มีคุณธรรม
จรรยาบรรณ และมุ่งมั่นพัฒนา ในทัศนะของครูและผู้บริหารโรงเรียน จำแนก
ตามสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กรมสามัญศึกษา
และกรมอาชีวศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งผลการวิจัยขัดแย้ง
กับสมมติฐาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ากระบวนการในการบริหารบุคคลของ
ข้าราชการครู อยู่ภายใต้พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู พ.ศ. 2523
ทำให้สถานภาพของครูตามกฎหมายไม่แตกต่างกัน และประกอบกับการดำเนิน
การทางด้านการบริหารตามแผนงานของแต่ละสังกัดในเรื่องการพัฒนาบุคลากร
ไม่ว่าการปฐมนิเทศอาจารย์ใหม่ การสัมมนาทางวิชาการ การศึกษาดูงาน
การฝึกอบรม การเผยแพร่ข่าวสาร ทำให้ครูได้รับรู้เกี่ยวกับนโยบายการจัด
การศึกษา วัตถุประสงค์ขององค์การและกระบวนการจัดการศึกษา ตลอดจนทั้ง
การดำเนินการในสถานศึกษาและการปฏิบัติตามแผนงานของในแต่ละสังกัดไม่
แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เทพนม เมืองแมน และสวิง สุวรรณ
(2529 : 6) ที่ได้กล่าวไว้โดยสรุปว่า พฤติกรรมของบุคคลในองค์การเป็นผล
จากองค์ประกอบหลายประการ ทั้งองค์ประกอบภายนอกตัวบุคคล ได้แก่
สิ่งแวดล้อม ซึ่งอาจเป็นบุคคล สิ่งของ เหตุการณ์ต่าง ๆ และองค์ประกอบ
ภายในตัวบุคคล ได้แก่ กระบวนการทางจิตวิทยา ประกอบด้วยการรับรู้
ทัศนคติ ค่านิยมและภาวะการจูงใจ ซึ่งในสิ่งเหล่านี้ข้าราชการครูจะได้รับ
ในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน จึงเป็นเหตุให้พฤติกรรมของครูที่แสดงออกมาในเชิง
ปฏิบัติไม่แตกต่างกัน เพราะฉะนั้น จึงทำให้พฤติกรรมของครูในทัศนะของครู

และผู้บริหารโรงเรียนโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

หากพิจารณาในรายละเอียดในแต่ละประเด็นจะพบว่า

2.1 ด้านรอบรู้ สอนดี พบว่า ระดับพฤติกรรมของครูในทัศนะของครูและผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สังกัดกรมสามัญศึกษา และสังกัดกรมอาชีวศึกษา ไม่แตกต่างกัน หากพิจารณารายละเอียดในแต่ละประเด็นจะพบว่า ด้านรอบรู้และความสามารถในวิชาชีพครู และด้านรอบรู้สถานการณ์บ้านเมืองและการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ ผลการวิจัยปรากฏว่า ในทัศนะของครูและผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สังกัดกรมสามัญศึกษา และสังกัดกรมอาชีวศึกษา ไม่แตกต่างกัน เนื่องจากครูส่วนมากได้รับการศึกษาในระดับปริญญาตรี มีความรู้ความสามารถและมีความสนใจในปัญหาบ้านเมืองอยู่เสมอ จึงทำให้พฤติกรรมด้านเหล่านี้ไม่แตกต่างกัน สำหรับพฤติกรรมของครูด้านสนับสนุนการเรียนการสอนผลการวิจัยพบว่า ระดับพฤติกรรมของครูในทัศนะของครูและผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สังกัดกรมสามัญศึกษา และสังกัดกรมอาชีวศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ซึ่งเมื่อทำการทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่พบว่า ระดับพฤติกรรมของครูด้านสนับสนุนการเรียนการสอน ในทัศนะของครูและผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มากกว่าครูและผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา และในทัศนะของครูและผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มากกว่าครูและผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรมอาชีวศึกษา ส่วนครูและผู้บริหารโรงเรียนต่างสังกัดคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า วัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาที่แตกต่างกันระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่มุ่งจัดการศึกษาเตรียมพื้นฐานให้กับนักเรียน กรมสามัญศึกษา นักเรียนมีความรู้พื้นฐานอยู่แล้ว และสังกัดกรมอาชีวศึกษานั้นก็เพื่อประกอบอาชีพและการมีงานทำ ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับการวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู (2532 : 59-60) ที่พบว่า การให้บริการทาง

การศึกษา หรือการส่งเสริมการเรียนการสอน เช่น จัดหา ผลิต ควบคุม ดูแล บำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอนและเครื่องมืออุปกรณ์อื่น ๆ เป็นหน้าที่ของโรงเรียน ข้าราชการครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กับข้าราชการครูสังกัดกรมสามัญศึกษา มีความเห็นแตกต่างกัน เนื่องจากหลักสูตรในระดับชั้นอนุบาลศึกษาและประถมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้ใช้วัสดุประกอบหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นเป็นหลัก ดังนั้นโรงเรียนในระดับอนุบาลศึกษาและประถมศึกษาจะจัดหา ผลิต ควบคุม ดูแล บำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอนมากกว่าโรงเรียนที่สอนในระดับชั้นมัธยมศึกษา จากเหตุผลดังกล่าว จึงเป็นการยืนยันว่าพฤติกรรมด้านสนับสนุนการเรียนการสอน ในทัศนะของครูและผู้บริหารโรงเรียน ในสังกัดต่างกัน แตกต่างกัน

2.2 ด้านมีคุณธรรม จรรยาบรรณ พบว่า ระดับพฤติกรรมของครู ในทัศนะของครูและผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สังกัดกรมสามัญศึกษา และสังกัดกรมอาชีวศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ทั้งนี้เพราะว่าสภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จะเป็นการเตรียมพื้นฐานทางการศึกษาให้แก่เด็กเล็กอายุระหว่าง 5-11 ปี ครูจึงต้องปกครองและดูแลอย่างใกล้ชิดมากกว่า ประกอบกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อยู่ในสภาพแวดล้อมส่วนใหญ่อยู่ในชนบท ครูได้มีโอกาสรับรู้สภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ปกครองของนักเรียนอีกด้วย สำหรับครูที่ทำการสอนในระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ซึ่งเป็นการผลิตและพัฒนาคนระดับกลาง และวางรากฐานในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นต่อไป (แสง ปิ่นมณีและคณะ 2534 : 4) เด็กที่ต้องรับผิดชอบจะมีความรู้พื้นฐานทางการศึกษาแล้ว และจะมีอายุตั้งแต่ 12 ปีขึ้นไป จึงทำให้การเอาใจใส่ต่อนักเรียนแตกต่างกัน ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมของครูได้เช่นเดียวกัน ดังคำกล่าวของ เทพนม เมืองแมน และสวิง สุวรรณ (2529 : 2) ที่กล่าวไว้โดยสรุปว่า พฤติกรรมของบุคคลขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ 4 อย่าง คือ การรับรู้ (Perception) ทัศนคติ (Attitudes) ค่านิยม

(Values) และภาวะรับการจูงใจ (Motivation) องค์ประกอบเหล่านี้ นอกจากจะมีอิทธิพลทำให้แต่ละบุคคลมีลักษณะและกระทำพฤติกรรมอย่างไร อย่างหนึ่งแล้ว ยังมีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของบุคคลในองค์การ อีกด้วย จากลำดับเหตุผลที่ได้เสนอมานี้ จึงสรุปได้ว่า สภาพการปฏิบัติงานของ ครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติที่ต้องใกล้ชิดกับ นักเรียนและชุมชนชนบท ที่มีสภาพปัญหาต่าง ๆ มากกว่า จึงทำให้ทัศนคติ และค่านิยมที่แตกต่างกัน ซึ่งส่งผลให้พฤติกรรมด้านมีคุณธรรมและจรรยาบรรณ แตกต่างกันกับครูในสังกัดกรมสามัญศึกษา

สำหรับการเปรียบเทียบในรายชื่อข้อระดับพฤติกรรมของครู กล่าวคือ ด้านมีความเมตตา กรุณา มีความซื่อสัตย์ มีความรับผิดชอบ มีวินัย มีความซื่อสัตย์ มีความอดทน มีความประหยัด มีความรักและศรัทธาในอาชีพครู มีความเป็นประชาธิปไตยในการปฏิบัติงานและการดำรงชีวิต ในทัศนคติของครู และผู้บริหารโรงเรียนที่สังกัดต่างกันเป็นรายคู่ พบว่า ระดับพฤติกรรมของครู ด้านมีความเมตตา กรุณา มีความซื่อสัตย์ มีความอดทน มีความประหยัด มีความรักและศรัทธาในอาชีพครู มีความเป็นประชาธิปไตยในการปฏิบัติงาน และการดำรงชีวิต แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน ในประเด็นข้ออภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

2.2.1 ด้านมีความเมตตา กรุณา พบว่า ระดับพฤติกรรมของครู ในทัศนคติของครูและผู้บริหารโรงเรียน ที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สังกัดกรมสามัญศึกษาและสังกัดกรมอาชีวศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ซึ่งเมื่อทำการทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ พบว่า ระดับพฤติกรรมด้านมีความเมตตา กรุณาของครู ในทัศนคติของครูและผู้บริหาร โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มากกว่า ครูและผู้บริหารโรงเรียนที่สังกัดกรมสามัญศึกษา ทัศนคติของครูและผู้บริหาร โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มากกว่าครู และผู้บริหารโรงเรียนที่สังกัดกรมอาชีวศึกษา ส่วนครูและผู้บริหารโรงเรียน ต่างสังกัดระหว่างคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ความสัมพันธ์ ระหว่างครูกับนักเรียนที่มีระดับอายุแตกต่างกัน ตลอดทั้งสภาพการปฏิบัติงานที่

แตกต่างกัน ซึ่งครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จะต้องอยู่กับเด็กเล็ก ๆ ตลอดเวลา ซึ่งเด็กช่วยเหลือตัวเองได้น้อยกว่า จึงต้องได้รับการเอาใจใส่จากครูมากกว่า จากสาเหตุดังกล่าวนี้ จึงทำให้พฤติกรรมด้านมีเมตตากรุณาของครู ในทัศนะของครูและผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติมีมากกว่าสังกัดอื่น ๆ

2.2.2 มีความซื่อซื่อซื่อ พบว่าระดับพฤติกรรมของครู ในทัศนะของครูและผู้บริหารโรงเรียน ที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สังกัดกรมสามัญศึกษา และสังกัดกรมอาชีวศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ซึ่งเมื่อทำการทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่พบว่า ระดับพฤติกรรมด้านมีความซื่อซื่อซื่อของครู ในทัศนะของครูและผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มากกว่า ครูและผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา และทัศนะของครูและผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มากกว่า ครูและผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรมอาชีวศึกษา ส่วนครูและผู้บริหารโรงเรียนต่างสังกัดระหว่างคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะว่า หน้าที่ความรับผิดชอบต่อสภาพการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จะต้องปกครองเด็กอย่างใกล้ชิดมากกว่าครูในสถานศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา และสังกัดกรมอาชีวศึกษา การติดตามผล การเอาใจใส่ต่อเด็กและการปฏิบัติต่อเด็กอย่างเสมอภาคและไม่ลำเอียง ตลอดทั้งการร่วมมือร่วมใจกันของคณะครูในโรงเรียนก็ง่ายกว่า เนื่องจากมีอยู่กันเป็นจำนวนไม่มากนัก การพิจารณาในเรื่องต่าง ๆ จะต้องมีความซื่อซื่อซื่อ เช่น การจัดสรรงบประมาณ หนังสือเรียน แบบเรียน เป็นต้น นอกจากนี้ ความซื่อซื่อซื่อในการตัดสินใจผลการเรียนจากผลการวิจัยของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2533 : 13) พบว่า ครูระดับประถมศึกษามีความเห็นเพิ่มเติมว่า พฤติกรรมที่ครูควรมีมากที่สุด คือ ประชุมปฏิบัติกรก่อนตัดสินใจให้ตรงตามแนวและเกณฑ์การเรียนที่วางไว้ ใช้เกณฑ์ตามระดับสติปัญญาของเด็ก และดูพฤติกรรมการเรียนของเด็กประกอบการตัดสินใจ แต่ครูระดับมัธยมศึกษา เห็นว่า

เป็นพฤติกรรมที่ครูควรมีมากไม่ถึงมากที่สุด ซึ่งหากวิเคราะห์ตามแนวคิดนี้แล้ว พอสรุปได้ว่า พฤติกรรมด้านมีความยุติธรรมของครู ในทัศนะของครูและผู้บริหาร โรงเรียน ที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สังกัด กรมสามัญศึกษา และสังกัดกรมอาชีวศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

2.2.3 มีความอดทน พบว่า ระดับพฤติกรรมของครู ในทัศนะของครูและผู้บริหารโรงเรียน ที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สังกัดกรมสามัญศึกษา และสังกัด กรมอาชีวศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ซึ่งเมื่อทำการทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่พบว่า ระดับพฤติกรรมด้านมีความอดทนของครู ในทัศนะของครูและผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มากกว่า ครูและผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ส่วนครูและผู้บริหารโรงเรียนต่างสังกัดระหว่างคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะว่า ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติจะต้องสอนเด็กทุกวิชา ซึ่งการแบ่งรายวิชาไม่ชัดเจนเท่ากับครูในสถานศึกษาของกรมสามัญศึกษาและกรมอาชีวศึกษา ซึ่ง จะทำการสอนในวิชาแต่ละวิชาชัดเจน ตลอดทั้งหน้าที่และความรับผิดชอบที่ชัดเจน เพราะฉะนั้นสภาพปัญหาที่เกิดจากการเรียนการสอนและสภาพแวดล้อมการทำงาน จึงทำให้ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติมีความอดทนมากกว่า

2.2.4 มีความประหัด พบว่าระดับพฤติกรรมของครู ในทัศนะของครูและผู้บริหารโรงเรียน ที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สังกัดกรมสามัญศึกษา และสังกัดกรมอาชีวศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ซึ่งเมื่อทำการทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่พบว่า ระดับพฤติกรรมด้านมีความประหัดของครู ในทัศนะของครูและผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มากกว่า ครูและผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา และทัศนะของครูและผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มากกว่า ครูและผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรมอาชีวศึกษา ส่วนครูและผู้บริหารโรงเรียนต่าง

สิ่งกีดขวางคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะว่า สภาพการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จะต้องช่วยเหลือตนเองเป็นอย่างมากในเรื่องสื่อหรืออุปกรณ์การเรียนการสอนจากการวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2533 : 71) พบว่า อุปกรณ์การเรียนการสอนและสิ่งอำนวยความสะดวกภายในโรงเรียนประถมศึกษา ไม่ว่าจะอุปกรณ์สำหรับการเรียนการสอนของครู อุปกรณ์การสอนวิชาพื้นฐาน ประกอบกลุ่มวิชาต่าง ๆ อุปกรณ์การสอนวิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัยและการงานพื้นฐานอาชีพ ปรากฏว่า อุปกรณ์ด้านต่าง ๆ เหล่านี้ทางโรงเรียนมีอยู่ไม่เพียงพอ แต่ครูมีความจำเป็นจะต้องทำกิจกรรม ดังนั้น ครูจะต้องใช้วัสดุอุปกรณ์ทุกอย่างอย่างประหยัด อุปกรณ์ต่าง ๆ ก็ต้องซ่อมและบำรุงรักษาอย่างดี เพื่อให้ใช้การได้อยู่เสมอ และใช้วัสดุอุปกรณ์คุ้มค่าแห่งการใช้สื่อ จากแนวคิดเหล่านี้แสดงให้เห็นว่า เป็นผลให้พฤติกรรมด้านมีความประหยัดของครู ในทัศนะของครูและผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติแตกต่างกับทัศนะของครูและผู้บริหารโรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา และสังกัดกรมอาชีวศึกษา

2.2.5 มีความรักและศรัทธาในอาชีพครู พบว่าระดับพฤติกรรมของครู ในทัศนะของครูและผู้บริหารโรงเรียน ที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สังกัดกรมสามัญศึกษา และสังกัดกรมอาชีวศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ซึ่งเมื่อทำการทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่พบว่า ระดับพฤติกรรมด้านมีความประหยัดของครู ในทัศนะของครูและผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มากกว่า ครูและผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา และทัศนะของครูและผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มากกว่า ครูและผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรมอาชีวศึกษา ส่วนครูและผู้บริหารโรงเรียนต่างสิ่งกีดขวางคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะว่า สภาพการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีความเป็นอิสระสูงกว่า เป็นงานที่น่าพอใจ มีพระราชบัญญัติการประถมศึกษา พ.ศ. 2523 กำหนดให้ผู้ปกครองส่งเด็กเข้าโรงเรียน และในลักษณะการบริหารก็

มีพระราชบัญญัติคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ทำให้ครูมีส่วนร่วมในการบริหารในทุกระดับ ซึ่งทำให้ครูมีความพึงพอใจ เพราะนอกจากมีส่วนร่วมในการบริหารแล้ว ยังได้แสดงภาวะผู้นำ ตลอดความเป็นอิสระมากกว่าครูในสังกัดกรมสามัญศึกษาและกรมอาชีวศึกษา เช่น การดำเนินการในเรื่องของสถาบันวิชาชีพครู การจัดตั้งอบรมครู การให้ความร่วมมือการดำเนินการขององค์การวิชาชีพ เป็นต้น ซึ่งหากวิเคราะห์ตามแนวคิดนี้แล้ว พอสรุปได้ว่า ปัจจัยเหล่านี้ทำให้ พฤติกรรมของครูด้านมีความศรัทธาในอาชีพครู ในทัศนะของครูและผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กรมสามัญศึกษาและกรมอาชีวศึกษาแตกต่างกัน

2.2.6 มีความเป็นประชาธิปไตยในการปฏิบัติงานและการดำรงชีวิต พบว่าระดับพฤติกรรมของครู ในทัศนะของครูและผู้บริหารโรงเรียน ที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สังกัดกรมสามัญศึกษา และสังกัดกรมอาชีวศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ซึ่งเมื่อกำหนดทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่พบว่าระดับพฤติกรรมด้านมีความมีความเป็นประชาธิปไตยในการปฏิบัติงานและการดำรงชีวิตของครู ในทัศนะของครูและผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มากกว่า ครูและผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ส่วนครูและผู้บริหารโรงเรียนต่างสังกัดระหว่างคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะว่า กระบวนการบริหารการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ตามพระราชบัญญัติการประถมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2523 สอดคล้องกับวิถีทางประชาธิปไตย มากกว่าโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา นอกจากนี้การวิจัยของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2533 : 13) ในเรื่องคุณลักษณะมีพฤติกรรมที่เป็นประชาธิปไตย พบว่า ครูระดับประถมศึกษาที่มีความเห็นว่า พฤติกรรมที่ครูควรมีมากที่สุด คือ ต้องมีการปรึกษาหารือกัน แต่ครูระดับมัธยมเห็นว่าเป็นพฤติกรรมที่ครูควรมีมากที่สุด ซึ่งเป็นความเห็นที่ต่าง

กัน

2.2.7 มีความรับผิดชอบ ด้านมีวินัย มีความซื่อ พบว่า ระดับพฤติกรรมของครู ในทัศนะของครูและผู้บริหารโรงเรียนระหว่างสังกัด ทุก

สังกัดไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ความสำนึกในหน้าที่ของครูสูง เพราะเป็นผู้ใช้วิชาชีพที่ผ่านการอบรมและการเรียนรู้มานาน ซึ่งสามารถดำเนินการได้โดยอิสระในการทำการสอน ประกอบกับข้าราชการครูทุกสังกัด จะต้องปฏิบัติตามระเบียบวินัยภายใต้กฎหมายฉบับเดียวกัน คือ พระราชบัญญัติ ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2518 หมวด 4 ว่าด้วยวินัยและการรักษา วินัย จึงทำให้พฤติกรรมของครู ในทัศนะของครูและผู้บริหารโรงเรียน ระหว่างสังกัด ไม่แตกต่างกัน

2.3 ด้านมุ่งมั่นพัฒนา พบว่า ระดับพฤติกรรมของครู ในทัศนะของครูและผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สังกัดกรมสามัญศึกษาและสังกัดกรมอาชีวศึกษาไม่แตกต่างกัน ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวขัดแย้งกับสมมติฐานข้อที่ 2 ทั้งนี้เพราะว่า ข้าราชการครูส่วนมากได้รับการศึกษาในระดับปริญญาตรี มีความรู้ความสามารถ ที่จะเห็นความสำคัญของการพัฒนาตนเองได้ จึงไม่พบความแตกต่างในส่วนนี้ แต่หากพิจารณาในรายละเอียด ในประเด็นการพัฒนาชุมชน ในทัศนะของครูและผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กรมสามัญศึกษาและกรมอาชีวศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ซึ่งเมื่อทำการทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ พบว่า ระดับพฤติกรรมของครูด้านการพัฒนาชุมชน ในทัศนะของครูและผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มากกว่า ครูและผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาและกรมอาชีวศึกษา และระดับพฤติกรรมของครูด้านการพัฒนาชุมชน ในทัศนะของครูและผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรมอาชีวศึกษา มากกว่า ครูและผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ส่วนครูและผู้บริหารโรงเรียนต่าง สังกัดระหว่างคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน ประเด็นนี้อภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

การเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมด้านการพัฒนาชุมชนของครู ในทัศนะของครูและผู้บริหารโรงเรียน ที่ต่างสังกัดเป็นรายคู่ นั้น ปรากฏว่าครูและผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกับครูและผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ทั้งนี้อาจเพราะว่าสถานที่ตั้งโรงเรียน กล่าวคือ โรงเรียนสังกัด

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติอยู่ในชนบทเป็นส่วนใหญ่ ขณะที่โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาอยู่ในชุมชนเมือง ประกอบกับความรับผิดชอบต่อนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีนักเรียนอายุ 3-15 ปี โรงเรียนสังกัดกรมสามัญ นักเรียนอายุ 12-18 ปี ตลอดทั้งความใกล้ชิดกับชุมชนที่แตกต่างกัน ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับการวิจัยของคณะกรรมการข้าราชการครู (2531 : 71) ที่พบว่าข้าราชการครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกับกรมสามัญศึกษามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ เกี่ยวกับพฤติกรรมการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในด้านการให้บริการแก่ประชาชนและสังคม

ส่วนการเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมด้านการพัฒนาชุมชนของครูในทัศนะของครูและผู้บริหารโรงเรียนที่ต่างสังกัดเป็นรายคู่ นั้น ปรากฏว่า ครูและผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรมอาชีวศึกษา กับครูและผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา เห็นว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ทั้งนี้ เพราะว่าการปฏิบัติงานของครูในวิทยาลัยสังกัดกรมอาชีวศึกษานั้นมุ่งที่จะให้บทเรียนประกอบอาชีพได้ และมีความสัมพันธ์กับชุมชนโดยตรงในแต่ละโปรแกรมการเรียน การใช้แหล่งวิชาการและสถานประกอบการ เช่น การฝึกงานวิชาชีพกับสถานที่ภายนอก เป็นต้น นอกจากนี้การฝึกภาคปฏิบัติบางครั้งดำเนินการได้ในชุมชนภายใต้การแนะนำของครูผู้สอน จากลักษณะการปฏิบัติงานเหล่านี้ จึงทำให้พฤติกรรมด้านการพัฒนาชุมชนของครูในทัศนะของครูและผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรมอาชีวศึกษากับกรมสามัญศึกษาแตกต่างกัน

สมมติฐานข้อที่ 3 พฤติกรรมของครู ด้านรอบรู้สอนดี มีคุณธรรม จรรยาบรรณ และมุ่งมั่นพัฒนา ในทัศนะของครูและผู้บริหารโรงเรียน มีความสัมพันธ์กันในทางบวก

ผลการวิจัย ปรากฏว่า พฤติกรรมของครู ด้านรอบรู้สอนดี มีคุณธรรม จรรยาบรรณ และมุ่งมั่นพัฒนา ในทัศนะของครูและผู้บริหารโรงเรียน มีความสัมพันธ์กันในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .001 สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 3 ซึ่งสอดคล้องกับที่ศูนย์พัฒนาการศึกษาแห่งชาติของประเทศไทย

ทบวงมหาวิทยาลัย (2533 : 58) ที่กล่าวไว้ว่า คุณลักษณะของครู คุณธรรมของครู ลักษณะสังคมสัมพันธ์ของครูและบุคลิกภาพของครู ล้วนมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันในระดับสูง และสอดคล้องกับการวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2533 : 73-74) ที่พบว่า ตัวแปรด้านความรู้ความเข้าใจของครูเกี่ยวกับหลักสูตรและวิชาชีพครูมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการอุทิศตนของครูมากที่สุด

ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากข้อค้นพบของการวิจัย จากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง และการวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำผลการวิจัยไปใช้สำหรับตัวครู น่าจะมีการประเมินตนเองว่ามีพฤติกรรมตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ด้านรอบรู้สอนดี มีคุณธรรมจรรยาบรรณ และมีความมุ่งมั่นพัฒนา อยู่ในระดับใด เปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยแล้วปรับปรุงและพัฒนาตนเองให้อยู่ในระดับที่ดีมีมาตรฐานที่สูงต่อไป
2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำผลการวิจัยไปใช้สำหรับผู้บริหาร จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จะเห็นได้ว่าพฤติกรรมของครู ด้านรอบรู้สอนดี ในประเด็นเกี่ยวกับการสนับสนุนการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง แต่อยู่อันดับสุดท้าย ด้านมีคุณธรรมจรรยาบรรณ ในประเด็นที่เกี่ยวกับมีความรับผิดชอบอยู่ในระดับสูง แต่อยู่อันดับสุดท้าย ด้านมุ่งมั่นพัฒนา ในประเด็นเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง แต่ที่อยู่อันดับสุดท้าย ซึ่งในแต่ละประเด็นเหล่านี้จะมีผลโดยตรงต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียน ผู้บริหารจึงควรสนใจ ควบคุม กำกับเกี่ยวกับพฤติกรรมของครูในด้านเหล่านี้ให้มากขึ้น และหาแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาในโอกาสต่อไป
3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำผลการวิจัยไปใช้สำหรับสถาบันวิชาชีพครู จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จะเห็นได้ว่าพฤติกรรมของครู ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง จึงควรกำหนด

เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูเป็นส่วนหนึ่งในการที่จะยกมาตรฐานวิชาชีพครู ด้วยการออกใบประกอบวิชาชีพครู เพราะจะไม่มีผลกระทบต่อผู้ประกอบวิชาชีพครูในปัจจุบัน

4. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำผลการวิจัยไปใช้สำหรับสถาบันผู้ใช้ครู ควรกำหนดนโยบายและวางแผนการควบคุมกำกับ ติดตามและพัฒนาพฤติกรรมของครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูในประเด็นที่อยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเฉลี่ยและหาแนวทางรักษาระดับพฤติกรรมของครูที่ดีอยู่แล้วให้ดีตลอดไป

5. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำผลการวิจัยไปใช้สำหรับสถาบันผลิตครู ควรกำหนดนโยบายและวางแผน ตลอดจนการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูและพัฒนานักศึกษาให้มีพฤติกรรมที่สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาพฤติกรรมของครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานด้านวิชาการในโรงเรียน

2. ควรมีการศึกษาพฤติกรรมของครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูในทัศนะของครูและผู้บริหารโรงเรียนในสถานศึกษาอื่น ๆ

3. ควรมีการศึกษาพฤติกรรมของครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูในทัศนะของกลุ่มประชากรอื่น ๆ

4. การศึกษาพฤติกรรมของครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพในการประเมินค่าพฤติกรรม ควรใช้ค่าสถิติที่มีความละเอียดมากกว่านี้ เช่น ค่ามากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด เพื่อจำแนกระดับพฤติกรรมได้มากยิ่งขึ้น